

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2021
ve LİSTEDE KONYA'NIN YERİ
BURÇİN KABAKCI

TÜRKİYE'NİN

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Haziran, 2022
www.kto.org.tr

1882
KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TÜRKİYE’NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2021

İÇİNDEKİLER

Başlık	Sayfa
1. GİRİŞ	1
2. RAKAMLARLA TÜRKİYE’NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU	2
3. TÜRKİYE’NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU ARASINDA YER ALAN KONYA FİRMALARI	10
4. KAYNAKÇA	10

1. GİRİŞ

İstanbul Sanayi Odası tarafından bu yıl 54’üncüsü hazırlanan Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesi 2021 yılı verileri açıklanmıştır. Listenin ilk sırasındaki isim yine değişmemiş ve 136 milyar TL’lik üretimden satış rakamı ile TÜPRAŞ olmuştur. 2020 yılında İSO 500’ün üretimden satışlarının yüzde 5,1’ünü gerçekleştiren TÜPRAŞ, 2021 yılında bu oranı yüzde 6,9 olarak gerçekleştirmiştir. 2020 yılında 45 milyar TL’lik üretimden satış rakamıyla ikinci sırada yer alan Ford Otomotiv, 2021 yılında bu rakamı 67 milyar TL’ye çıkararak yerini korumuştur. 2020 yılında listenin üçüncü sırasında yer alan Oyak Renault 2021 yılında yerini 55 milyar TL’lik üretimden satış rakamı ile Star Rafineriye bırakmıştır. Star Rafineri 2020 yılında 24 milyar TL olan üretim rakamını 2021 yılında 55 milyar TL’ye yükseltmiştir.

İSO 500, 2020’de 1.127 trilyon TL olan toplam üretimden satış rakamlarını 2021’de yüzde 73,8’lik artışla 2 trilyon TL’ye çıkarmıştır.

İSO 500 ihracat rakamlarına bakıldığı zaman bir önceki yıla göre yüzde 33,9 artış gerçekleşmiştir. 2020 yılında 46 milyar dolar olarak gerçekleşen ihracat rakamı, 2021 yılında da 46 milyar dolar olmuştur. İSO 500 2020 yılında Türkiye ihracatının yüzde 27,1’ini karşılarken, bu rakam 2021 yılında yüzde 37,7 olarak gerçekleşmiştir. İSO 500’de faaliyet kârı yüzde 139 artışla 342 milyar TL’ye yükselmiştir.

2021 yılında üretimden satışlara göre en yüksek paya sahip olan sektör yüzde 26,4 ile “ana metaller ve makine imalatı” olmuştur. İkinci sırada yüzde 19,9 ile “kimyasal ürünler, plastik ve kauçuk ürünleri” yer alırken bu sektörü yüzde 15,4’lük payı ile “kara, deniz taşıtları ve yan sanayii” takip etmiştir.

İSO 500’de üretimden satışlar, 2020’deki 1,2 trilyon lira seviyesinden, yüzde 73,8’lik artışla 2021 yılında 2 trilyon lirayı geçmiştir. Artışın yüksek olmasında ihracattaki güçlü büyüme ile döviz kurları ve enflasyondaki hareketlenme etkili olmuştur. Üretimden satışların daha yüksek oranlı artışların en son 1992-1997 döneminde yüksek enflasyon ortamında yüzde 78 ile yüzde 112 aralığında gerçekleştiği görülmüştür. Üretimden satışlarda reel değişimlere bakıldığında 2021 yılında yıl sonu tüketici enflasyonu ile arındırıldığında üretimden satışların reel olarak geçen yıla göre yüzde 27,7 ile oldukça yüksek bir artış sergilenmiştir.

2021 yılında “Türkiye’nin İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” listesinde yer alan ilk 10 firma şunlardır;

Türkiye Sıra		Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda/Kamu	Üretimden Satışlar Net (TL)
2021	2020			
1	1	TÜPRAŞ–Türkiye Petrol Raf. A.Ş.	Kocaeli	136.793.346.358
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	67.305.202.746
3	6	Star Rafineri A.Ş.	Ege Bölgesi Sanayi Odası	55.187.004.901
4	4	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	46.152.742.040
5	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	38.669.497.386

6	-	-	İstanbul	-
7	9	Ereğli Demir ve Çelik A.Ş.	İstanbul	36.787.827.783
8	7	Arçelik A.Ş.	İstanbul	35.788.965.875
9	3	Oyak Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	34.413.732.641
10	8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	26.566.750.666

Listede yer alan ilk 10 firmanın 2020 yılındaki sıralamaları incelendiğinde, ilk iki sıradaki firmalarda değişiklik görülmezken, 2020 yılında 6. sırada yer alan Star Rafineri A.Ş.’nin 3. sıraya yükseldiği, 3. sırada yer alan Oyak Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.’nin 9. sıraya gerilediği görülmektedir.

İSO 500’ü oluşturan firmalar 50’lik gruplar halinde değerlendirildiğinde, ilk 10 kuruluşun toplam üretimden satışların dörtte birini oluşturmayı sürdürse de bu payın 2020 yılında %24,9 iken 2021 yılında %24,2 olarak gerçekleşerek düşüş eğilimi içerisinde olduğu görülmektedir.

2. RAKAMLARLA TÜRKİYE’NİN İLK 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2021

2021 yılında İSO 500’de bir önceki yıla göre en fazla yükselen firmalara bakıldığında ilk sırada 233 sıra yükseliş yaşayan Gemlik Gübre firmasının yer aldığı görülmektedir. Bu firmayı, 214 sıra yükselişle Çebitaş Demir Çelik ve 162 sıra yükselişle Özer Metal firmaları izlemiştir.

İlk 500’de En Fazla Yükselen İlk 10 Firma

2021	2020	Kuruluşlar	Değişim
199	432	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	233
208	422	Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	214
253	415	Özer Metal Sanayi A.Ş.	162
332	494	Maren Maraş Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	162
160	317	Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	157
150	278	Gazi Metal Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	128
346	471	Tufan Endüstri Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	125
138	262	Arslan Alüminyum A.Ş.	124
381	498	Nikel Paslanmaz Çelik San. ve Tic. A.Ş.	117
356	473	Mioro Hediyelik Eşya San. ve Tic. A.Ş.	117

2020 yılında İSO İkinci 500’de yer alan 34 firma, 2021 yılında İSO 500 listesine yükselmiştir. Listenin ilk sırasında 2020 İSO İkinci 500’de 11. sırada yer alan Net Haddecilik San. ve Tic. Ltd. Şti. 2021 İSO 500’e 225. sıradan girmiştir. 2020 İkinci 500’de 65. sırada yer alan Turkuaz Polyester Reçine Kimya San. Tic. Ltd. Şti., 2021 İSO 500’de 317. sırada, 2020 İSO İkinci 500’de 48. sırada yer alan CFN Kimya San. ve Dış Tic. A.Ş., İSO 500’de 327. sırada yer almaktadır.

İSO İkinci 500’den İlk 500’e Yükselen Firmalar

2021	2020*	Kuruluşlar
225	11	Net Haddecilik San. ve Tic. Ltd. Şti
317	65	Turkuaz Polyester Reçine Kimya San. Tic. Ltd. Şti.
327	48	CFN Kimya San. ve Dış Tic. A.Ş.
359	62	Temsa Skoda Sabancı Ulaşım Araçları A.Ş.
406	175	Gemiciler Güven Metal San. ve Tic. A.Ş.
420	141	Plastay Kimya San. ve Tic. A.Ş.
421	1	Murat Ticaret Kablo Sanayi A.Ş.
423	38	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.
430	211	Alfa Metal Alüminyum San. ve Tic.
437	4	Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.
438	119	Argon Kimya San. ve Tic. A.Ş.
440	59	Niğdelioğlu Metal Döküm İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti.
441	13	Arıkan Mensucat San. ve Tic. A.Ş.
444	20	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
448	122	Eurotec Mühendislik Plastikleri San. ve Tic. A.Ş.
452	8	Yılmaz Redüktör San. ve Tic. A.Ş.
457	463	Gentaş Kimya San. ve Tic. Pazarlama A.Ş.
458	250	Erkunt Sanayi A.Ş.
463	137	Göliplik Şeremet Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
465	329	Yavuz Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
467	17	Kasar ve Dual Tekstil Sanayii A.Ş.
468	56	Erçal Fındık Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
469	226	Halkalı Kağıt Karton San. ve Tic. A.Ş.
470	50	Cevher Jant Sanayii A.Ş.
471	368	Şirikçiler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
472	22	Bekaert Kartepe Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.
473	42	Atlasdenim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
481	47	Coreal Alüminyum Kablo San. Tic. A.Ş.
485	63	Ferro Döküm San. ve Dış Tic. A.Ş.
486	12	Erkunt Traktör Sanayii A.Ş.
487	46	Warmhaus Isıtma ve Soğutma Sistemleri San. Tic. A.Ş.
496	100	Boskay Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.
498	223	Corbus Çelik San. ve Tic. A.Ş.
499	74	Superlit Boru Sanayi A.Ş.

*İSO İkinci 500 Listesindeki Yeri

2021 yılında İSO 500 listesine 26 adet yeni firma girmiştir. Bu firmaların ilk sırasında listenin 75. Sırasında yer alan Afşin Elbistan Elektrik Üretim ve Ticaret yer alırken, ikinci sırada Renta Elektrikli Ev Aletleri San. ve Dış Tic. Ltd. Şti. yer almaktadır.

Listeye Yeni Giren Firmalar

Sıra	Kuruluşlar
75	Afşin Elbistan Elektrik Üretim ve Ticaret
113	Renta Elektrikli Ev Aletleri San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.
180	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.
201	Eti Krom A.Ş.
202	Siddik Kardeşler Haddecilik San. Tic. Ltd. Şti.
250	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.
258	Trinox Metal San. ve Tic. A.Ş.
271	Dioki Petrokimya Sanayi A.Ş.
283	BASF Türk Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.
299	Çelikler Seyitömer Elektrik Üretim A.Ş.
307	Same Deutz Fahr Traktör San. ve Tic. A.Ş.
313	Yeni Elektrik Üretim A.Ş.
336	Burteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
345	Göymen Food Gıda San. ve Tic. A.Ş.
355	Söğütsen Seramik Sanayi İnşaat Madencilik İth. İhr. A.Ş.
364	Şirikçioğlu İplik ve Denim İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.
392	Erdem Soft Tekstil A.Ş.
394	Atabay Kimya San. ve Tic. A.Ş.
397	Varaka Kağıt Sanayi A.Ş.
403	Başak Traktör Tarım Ziraat ve İş Makinaları San. Tic. A.Ş.
413	Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.
436	Zeki Mensucat San. ve Tic. A.Ş.
466	İpek Mobilya İmalat İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.
476	Kocaeli Lastik Sanayi A.Ş.
488	Silverline Endsütri ve Ticaret A.Ş.
497	Doruk Un Sanayi A.Ş.

İSO 500 2020’de Net Satışlarda yer alan ilk üç kuruluşa bakıldığında 2020 yılındaki sıralamada farklılık olduğu görülmektedir. 2020 yılında listenin 8. sırasında yer alan Star Rafineri, 2021 yılında 3. sıraya yükselmiştir. 2021 yılının net satışlardaki ilk 10 kuruluşuna bakıldığında da bir önceki yılki listenin sıralamasında EÜAŞ Elektrik yerine PETKİM Petrokimya’nın geldiği görülmektedir.

Net Satışlarda İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	Net Satışlar
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	149.054.172.327
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	71.677.859.207
3	6	Star Rafineri A.Ş.	55.948.713.184
7	9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	52.659.491.553
4	4	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	46.947.857.874
8	7	Arçelik A.Ş.	46.373.407.606
5	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	38.690.799.645
9	3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	34.413.732.641
10	8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	31.991.552.801
15	23	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	29.402.842.139

Brüt Katma Değerlerine göre İSO 2021 listesinin ilk üç firmasına baktığımızda 2020 yılında listenin ilk sırasında yer alan TÜPRAŞ’ın yerini geçen sene listenin 2. sırasında yer alan JTI Tütün Ürünlerine bıraktığı görülmektedir. Brüt Katma Değerlerine göre ilk 3 firma bir önceki yıllara göre kıyaslandığında, JTI Tütün Ürünlerinin yüzde 15,2 arttığı, İskenderun Demir Çelik’in ise yüzde 17,6 arttığı görülmektedir. Listenin 3. sırasında yer alan Ford Otomotiv’in ise yüzde 12,8 artış gösterdiği görülmektedir.

Brüt Katma Değere Göre İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	Brüt Katma Değer
101	75	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	20.855.693.303
5	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	17.643.659.529
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	12.814.305.107
25	24	Eti Bakır A.Ş.	11.523.996.591
17	11	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	10.362.719.614
7	9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	10.273.560.715
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Raf. A.Ş.	8.803.606.252
10	8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	8.176.055.634
36	42	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	6.696.197.718
22	18	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	6.640.444.025

Özkaynaklarına göre 2019 yılında listenin ilk sırasında yer alan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı’nın yerini Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarına bıraktığı görülmektedir. İlk 10 kuruluşun ilk üçündeki firmalara bakıldığında zaman bir önceki yıla göre değişiklik olduğu görülmektedir. 2020 yılında listenin 2. sırasında yer alan EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş.’nin 2021 yılında listenin 4. sırasında yer aldığı görülürken, 3. sırada yer alan Türkiye Şişe ve Cam Fabrikalarının yerini koruduğu görülmektedir.

İSO 500’de 2015 yılı ile birlikte ilk kez yüzde 60’ların üstüne çıkan toplam borçların payı, 2019 ve 2020 yıllarında yüzde 68,4’e kadar yükselmiştir. 2021 yılında ise toplam borçların payı 2,3 puan daha artarak ilk kez yüzde 70 sınırını aşmış böylece özkaynakların payı yüzde 29,3’e gerilemiştir. Böylece toplam kaynaklar içindeki borçlar şimdiki kadarki en yüksek, özkaynaklar ise en düşük payı almıştır.

2021’de özkaynaklar 407 milyar liradan 624 milyar liraya yükselerek yüzde 53 artarken toplam borçlar 881 milyar liradan 1,5 trilyon liraya çıkarak yüzde 71 büyümüştür.

Özkaynaklarına Göre İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	Özkaynak
7	9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	26.684.084.050
34	44	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	22.068.004.924
22	18	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	21.928.090.133
52	21	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	19.897.683.141
17	11	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	19.742.910.147
25	24	Eti Bakır A.Ş.	19.177.739.736
5	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	18.363.200.654
36	42	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	8.617.155.372
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	8.506.575.532
53	35	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	6.464.804.052
33	34	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	5.409.279.850

Aktif toplamına göre ilk 10 kuruluşun ilk üçünde yer alan firmalar sırasıyla; TÜPRAŞ, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş. olmuştur. Geçen sene listenin üçüncü sırasında yer alan Aselsan Elektronik bu sene yerini Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarına bırakmıştır. 2021 yılında aktif toplamın yüzde 65,4 ve toplam borçların ise yüzde 71 arttığı görülmektedir.

Aktif Toplamına Göre İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	Aktif Toplamı
1	1	TÜPRAŞ–Türkiye Petrol Raf. A.Ş.	78.610.445.677
34	44	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	59.207.461.953
7	9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	51.484.396.236
17	11	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	50.801.591.171
28	31	TUSAŞ–Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	42.898.955.248
22	18	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	42.296.143.884
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	39.666.035.567
5	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	32.559.464.577
52	21	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	28.708.693.253
25	24	Eti Bakır A.Ş.	28.671.956.690

Vergi Öncesi Kar/Zarara göre ilk 10 kuruluşun ilk üçüne bakıldığında, 2020 yılında ilk sırada yer alan İskenderun Demir Çelik’in yerini Ereğli Demir Çelik’e bırakarak 2021 yılında ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. 2020 yılında listenin ikinci sırasında yer alan Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları, yerini İskenderun Demir Çelik’e bırakarak listede 4. sırada yer alırken, üçüncü sırada yer alan Aselsan Elektronik ise yerini Eti Bakır’a bırakarak sıralamada 7. sırada yerini almıştır.

Vergi öncesi kar ve zarar toplamı yüzde 137 artarak 92,5 milyar liradan 219 milyar liraya yükselmiş böylece satış karlılığını 2,5 puan artışla yüzde 9,5’e taşımıştır.

Vergi Öncesi Kar/Zarara Göre İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	Dönem Kârı / Zararı
7	9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	22.709.503.172
5	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	17.751.102.067
25	24	Eti Bakır A.Ş.	12.514.926.456
22	18	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	7.516.628.179
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	7.312.902.267
36	42	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	5.885.469.054
17	11	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	4.608.798.119
10	8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	3.632.918.825
8	7	Arçelik A.Ş.	3.590.917.540
141	180	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	2.586.367.150

2021’de faaliyet karı yüzde 139 oranında artmış, 143 milyar liradan 342 milyar liraya çıkarak faaliyet karlılığı 4 puan artışla yüzde 14,8’e yükselmiştir.

Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kârına göre ilk 10 kuruluşun ilk sırasına bakıldığı zaman 2020 yılında ilk sırada yer alan Ford Otomotiv’in yerini İskenderun Demir ve Çelik’e bırakarak beşinci sırada yer aldığı görülmektedir. 2020 yılında üçüncü sırada yer alan Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.’nin yerini Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.’ye bırakarak listenin 8. sırasında yer aldığı görülmektedir. 2021 yılında kâr eden kuruluş sayısı 405, faiz, amortisman ve vergi öncesi kar elde eden firma sayısı ise 489 olarak açıklanmıştır.

Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar da yüzde 120’ye yakın bir artışla 185 milyar liradan 405 milyar liraya sıçramış ve FAVÖK karlılığı 3,6 puan artışla yüzde 17,5’e çıkmıştır.

FAVÖK’e Göre İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kâr
5	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	17.035.115.299
1	1	TÜPRAŞ- Türkiye Petrolleri Rafinerileri A.Ş.	13.726.753.527
7	9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	10.939.036.735
25	24	Eti Bakır A.Ş.	10.622.014.063

2	2	Ford Otomoiv Sanayi A.Ş.	9.456.187.310
8	7	Arçelik A.Ş.	8.179.455.001
10	8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	6.813.776.882
17	11	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	6.557.632.019
36	42	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	5.604.392.659
22	18	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları	5.565.850.001

İSO 500 2020’de İhracatta ilk 10 kuruluşu bir önceki yıllla kıyasladığımızda listenin ilk iki sırasında değişiklik olmadığı görülmektedir. 2020 yılında üçünü sırada yer alan Oyak- Renault Otomobil Fabrikalarının yerini TÜPRAŞ’a bırakarak dördüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

İlk sırada yer alan Ford Otomotiv’in ihracatında bir önceki yıllla göre %18,6’lık bir artış gerçekleşmiştir.

Türkiye’nin 2021 yılı ihracatı yüzde 32,8 oranında artmış ve 225 milyar doları aşmıştır. Bununla birlikte İSO 500’ün ihracatı da yüzde 33,9’luk artış gerçekleştirerek 85,8 milyar dolara ulaşmıştır. İSO 500 2021 yılında Türkiye ihracatının yüzde 38,1’ini, sanayi ihracatının ise yüzde 39,4’ünü gerçekleştirmiştir. İSO 500’de yer alan firmaların 464 tanesi ihracat yapmaktadır.

İhracatta İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	İhracat (Bin\$)
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	5.868.237
4	4	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	3.839.949
1	1	TÜPRAŞ–Türkiye Petrol Raf. A.Ş.	3.787.554
9	3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları	2.764.203
8	7	Arçelik A.Ş.	2.429.573
13	14	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	1.980.810
10	8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	1.629.442
11	12	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	1.346.732
19	17	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	975.982
46	34	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	925.218

Çalışan sayılarına göre ilk 3 firmayı 2020 yılıyla kıyasladığımızda listenin ilk üç sırasındaki firmaların aynı kaldığı görülmektedir. 2020 yılında 7.000 çalışan sayısı ile dokuzuncu sırada yer alan Mercedes’in 2021 yılında yerini 6.733 çalışan sayısı ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikalarına bıraktığı görülmektedir. 2020 yılında listenin ilk onunda yer almayan ISS Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.’nin 2021 yılında listeye 6.807 çalışan sayısı ile sekizinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Çalışan Sayısında İlk 10 Kuruluş

2021	2020	Kuruluş	Çalışan Sayısı
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	12.832
275	179	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	11.441
28	31	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	10.565
22	18	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	9.226
17	11	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	8.735
19	17	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	8.440
46	34	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	7.540
475	376	ISS Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	6.807
9	3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları	6.733
10	8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	6.575

İSO 500 verilerine bakıldığı zaman istihdamın 2021 yılında yüzde 5,6 artarak 757.024 kişiye yükseldiği görülmektedir. Aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 33 dolaylarında gerçekleşmiştir.

İSO 500’de teknoloji yoğunluğuna göre yaratılan katma değer dağılımına bakıldığında, 2021 yılında yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 33,3 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin almaya devam ettiği görülmektedir. Düşük teknolojili sanayilerin payının son 3 yılda yüzde 40’lardan yüzde 33’lere gerilemesi, orta-düşük ve orta-yüksek teknolojilerin payının yüzde 53’lerden yüzde 60’lara yükselmesi de teknolojik dönüşüm açısından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

TÜRKİYE’NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU ARASINDA YER ALAN KONYA FİRMALARI

Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında yer alan Konya firmalarına bakıldığı zaman, 2020 yılında listede Konya’dan 8 firma yer alırken bu rakam 2021 yılında 7 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında İSO 500 listesinde 476. sırada yer alan Safa Tarım 2021 yılında İSO 500 listesinde yer almamıştır.

Konya firmalarının bir önceki yıla göre üretimden satışlar bazında yüzdelik değişimlerine bakıldığı zaman, en büyük artışı yüzde 112,9 ile Eti Alüminyumun gerçekleştirdiği görülmektedir. Eti Alüminyumunu yüzde 103’lük değişim oranı ile AYD Otomotiv takip etmektedir.

Konya Sıra		Türkiye Sıra		Kuruluşlar	Üretimden Satışlar Net 2021 - (milyon TL)	Üretimden Satışlar Net 2020 - (milyon TL)	% Değişim
2021	2020	2021	2020				
1	1	64	48	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	5.844.380.565	4.290.923.397	%36,2
2	2	114	155	Eti Alüminyum A.Ş.	3.701.061.778	1.737.704.090	%112,9
3	4	184	232	AYD Otomotiv Endüstri San. ve Tic. A.Ş.	2.486.585.615	1.224.596.302	%103
4	3	237	160	Panagro Tarım Hayvancılık Gıda San. ve Tic. A.Ş.	2.031.426.879	1.668.870.610	%21
5	6	426	450	Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	1.147.320.802	642.641.655	%78,5
6	7	483	465	Ova Un Fabrikası A.Ş.	1.010.815.188	627.930.851	%60,9
7	5	493	381	Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	992.253.801	761.419.561	%30,3
-	6	-	476	Safa Tarım A.Ş.	-	600.825.468	-

3. KAYNAKÇA

- <http://www.iso500.org.tr>
- www.iso.org.tr
- [Dünya Gazetesi](#)